

ustvarjajo tudi atmosfero neugodnosti in nemira, tako da imajo oni, ki prihajajo na govorniški oder za njimi, še posebno težko stališče, ker morajo ustvariti atmosfero miru, da v njej zamorejo iznesti svoje upravičene in dokumentirane zahteve. Vse bolj se občuti potreba, da si posamezne skupine izbirajo govornike, katerim dajo navodila in material ter, da se govorniki zavedajo, da uspehe in neuspehe delijo z vsemi v katerih imenu govorijo. Še ena konstatacija v tem pogledu, skoro vedno je na skupščini nekaj, včasih precej delegatov, ki nočejo poslušati govornikov s katerimi se ne strinjajo, še posebej ako nekoliko del časa govorijo. Tudi večkrat brez kakršnegakoli povoda ovirajo govornike z vzkljiki in manifestacijami, ki nikakor ne olajšujejo situacije in ne prispevajo ničesar k dostojanstvu skupščine. Obširnost je večkrat potrebna (dasiravno skoro nikoli ni simpatična), a korektne govornike se mora poslušati.

Odbor je obvestil skupščino tudi o svojih namenih v pogledu izdajanja novih šolsko-pedagoških edicij in zato je dobil njen pristavek po nekaterih govorih in pripombah ki jim bo vsekakor poklonil potrebno pozornost.

Ob popravi časa in v atmosferi utrujenosti in izčrpanosti sta prišli pred skupščino dve zelo važni zadevi: resolucija in pravila. Zahvaliti se imamo odsekom v katerih so resno proučili in izdelali resolucijo in pravila ter tako ustregli pričakovanjem v kolikor je to sploh bilo mogoče.

Pri pretresanju načrta resolucije smo slišali poleg precejšnjega števila govornikov tovarišev tudi tri tovarišice, ki so bile simpatično pozdravljene.

Pri sprejetju resolucije je potrebna odkritost in razsodnost v razpravi in zahtevah. V njo je treba vnesti samo najmarkantnejše pojave in zahteve. To se je upoštevalo v odseku, vendar je skupščina dodala nekatere podrobnosti, ki nikakor ne morejo koristiti.

Dasiravno so bila pravila v plenu zelo hitro dokončana in sprejeta ob koncu skupščinskega dela, so vendar tolike važnosti da jim je potreba posvetiti poseben članek in jaz bom, računajoč na ljubeznivo gostoljubje »Narodne prosvete« to kmalu naredil.*

* Zadržan z delom v odboru nisem mogel stalno spremljati skupščinskega dela, zaradi tega ne govorim o nekaterih poslih, ki jih je skupščina prav tako dovršila.

Kaos

Razpravljamo o vsegačem, menjavamo svoja mišljenja, potezamo se za svoje stanovske pravice, a onega kar nas najbolj teži, pa skoroda ne čutimo. In to breme — je naše delo, naše poklicno delo, naša šola.

Take zmešnjave, kakršno imamo dandanes, še ne pomnim. In nikjer se nam ne svita nada, da bi se razmere kaj uredile. Treba nam je močne roke, ki bi pograbila za krmilo in zavlekla zmeden brod naše prosvete v plovno gladino.

Levica danes res ne ve, kaj dela desnica, ne sosed za sosed, četudi ni med njima plota.

Predvsem konstatiram, da prevladuje v šolstvu neenotnost kot posledica porodnih bolečin novega šolskega zakona in prepočasnega uveljavljanja novih učnih načrtov. Dosegli smo osemletno šolsko obveznost. Dolgo smo se borili za njo. A danes, ko jo imamo, sta zadnji dve leti postali marsikomu kar nekam odveč. Za ti dve ni prostorov, ne učnih oseb, tako, da mladina že sama uvideva, da je kot žrtev zakona postala učiteljsvu balast in to baš ona mladina, ki postaja razsodnejša in že s premislekom gleda v življenje.

Sole istih kategorij imajo na različne načine porazdeljene posamezne šolske letnike, poučujejo po različno zasnovanih urnikih in razpredelcih učnega gradiva. Enorazrednice večkrat prednjačijo večrazrednicam, ker je pouk nehoti enotnejše urejen, pod vplivom iste osebe.

Po uredbi kr. banske uprave dravske banovine IV N. 2309 od 9. II. 1933, smo dobili za »izkaze šolskih otrok« tiskovine, na katerih so označeni novi predmeti: »Praktično gospodarsko znanje, higiena, gospodarstvo, gospodinjstvo«, učni jezik pa je pretvorjen v narodni jezik brez specialne razpredlitve v citanju in pisanju. Dočim so vse šole narodni jezik v tem smislu preuredile, se branijo, da bi uvrstile med predmete gospodarstvo in praktična gospodarska znanja, sklicujoč se na ministerialni odlok, da načrt še ni uveljavljen.

Kadar grade mostove, si najpreje postavijo zasilne mostiče in odre, brez katerih je delo nemogoče. Kaj pa delamo mi? Sedimo ob anketah, odpravljamo, odklanjamo in se pri tem ziblujemo na trilih brvcih, ali pa še gajmo po strugi.

Veliko zlo nam povzročajo šolske olajšave, predvidene po § 11. zakona o narodnih šolah. Dovoljuje jih minister na predlog kra-

jevnega šolskega odbora. Dali so nam zadevna navodila.

Po prejšnjih zakonih nismo puščali v ponavljajočo šolo nikogar, ki ni dovršil razreda, določenega za 6. letnik. Kdor je ravnal drugače, je obremenjeval le sebe, kajti letnikov se ne da brez posledic preskakovati. Slaboumniji otroci so mu ovirali napredek s svojo duševno zaostalostjo, ki ji je drugovala navadno tudi večja razposajenost.

Po današnjem zakonu bi smel v zimski tečaj le oni otrok, ki je s povojnim uspehom dovršil II./v razred. Po tem se ravnamo. Zgodijo se pa, da višje oblasti na prošnjo staršev dovoljujejo prestop v zimski tečaj tudi onim, ki so dovršili I./v razred. Ne samo, da tak otrok ne more slediti pouku v III./v razredu, še večji balast je senca, ki pade na vestnega učitelja, ravnajočega se po predpisih in potrebi. Kam pa naj damo takega otroka? — I./v je dovršil; v II./v razred ne more slediti, ker je zamudil 2 meseca, v III./v še manj. — Ostane le: Bog pomagaj!

Sole se umno razširjajo, tako da smo dobili že lepo število enorazrednic, ki se imenujejo dvorazrednice, saj imajo po dve učni osebi. Temu primerno imamo že prav dobro razvite večrazrednice, četudi se praktično in oblikovno lahko kar razpolove. Razrednik, ki bi se izven svojih učnih ur rad pripravljaval za pouk, popravljal naloge, proučeval učila, eksperimentiral, nima niti prostora, kamor bi sedel. Vse je zasedeno. Kje so tedaj učni uspehi, kje napredek?

Uveden je celodnevni pouk. Kar je bilo prej porazdeljeno na skupine, nižje, višje, je sedaj v šoli večinoma dopoldne.

Višja narodna šola, kaj hočemo prav za prav z njo? Razkropiti 7. in 8. šol. leto (kakor so nekateri dajali navodila) po raznih razredih, je smrtni greh. Otroci teh let ni več šolski fabrikat, pač pa je že v oni dobi, ko se pričena v njem oglašati življenje, in ki gleda v življenje z bežečimi očmi. Oprijeti se ga je tesneje, saj je na pragu, na potu v klanec, kjer mu bo potrebna potna palica. Vsakdo, ki je prebrodil kos sveta, se zadovoljen ozira nazaj v težave, ki jih je utrpel, z bleščečimi očmi razmišlja o trenotkih, ki so mu lajšali zlo. Ponosen je potnik, ki se mu na kovčegih bleste napisi raznih hotelov, z zadovoljnostjo prebira pomočnik spričevala svojih mojstrov.

Ker mlajša učiteljska generacija ne more več tako intenzivno zasledovati tuje literature, bi bili zelo hvaležni g. Finku, da napiše o tej stvari tem izčrpano knjigo.

G. Albert Zerjav, naš znani mladinoslovni in pedagog, kritik je žel za svoja »Izbrana poglavja iz posebne didaktike zgodovinskega pouka« veliko pozornost in iskreno odobranje. Četudi se je v početku videlo, da mnogi niso bili preveč navdušeni za uvodne teoretične osnove, brez katerih pa ni nobene temeljite vglavitve, je znal vedno bolj pritegniti poslušalce v svoj idejni krog. Dal je vsem novih in jasnejših pogledov v to pastorko naših predmetov, od katere se je največ zahtevalo kot glavno prenoviteljico nacionalne misli in čustva, pa se je najmanj razumelo nje poslanstvo. Ugotovil je kar udomoma, kako je zgodovinski pouk še vedno v suženju, v suženju besede in izraza. Tolmačil je zelo jedrnat razvoj zgodovinske znanosti, razne njene teorije, historični idealizem in materializem, podal je razvojne stopnje šolske zgodovine — pripovedovalne, pragmatične, genetske, — historijografijo Slovencev, Hrvatov in Srbov, s posebnim ozirom na slovensko, govoril je o rabi slik, o virih v zgodovinskem pouku in omenjal, da je Grudnova »Zgodovina slovenskega naroda« še vedno ena izmed najboljših zgod. knjig, kar jih imamo. Posebno si je privoščil fraze v zgodovinskem pouku in v učnih knjigah, kjer je pokazal v drastičnih primerih kam je zašla dosedanja šolska zgodovina. Pokazal pa je nasprotno vzorce pravilno, psihološko utemeljeno obravnavanih zgodovinskih slik. Podal je sliko strnjene pouka, kjer vodi predmet i. s. v enoti »Dan miru«, ki bo izšla tudi v »Popotniku«. Zaključil je z željo, da bo skušal vsak od tega, kar so si pridobili od njegovih izvajanj vsaj nekaj uresničiti.

Če človek čita naslov teme »Izbrana poglavja iz posebne didaktike jezikovnega pouka«, se nehoti spomni na neštete didak-

Pa naš kmečki učenec: Naj se li spominja, da je bil zadnji dve leti degradiran, da so ga pomešali med 5., 6. in celo 4. šol. leto? Njega med otroke? Saj otrok ni rad otrok, dokler je otrok!

Revidirajmo tovariši, naše napake! Dajmo višji narodni šoli res njen značaj! Stisnimo, kar se stisniti da, nato v boj za pravice »višje narodne šole«. Priborimo ji ugleda, da bo absolvent ponosen na njo. Borimo se za to, da bodo imeli naši absolventje dostop vsaj v strokovne šole in da bo država pri sprejemanju svojih uslužbencev priznavala svoj dobri namen, ki nam ga je pokazala z uveljavljanjem zakona o narodnih šolah.

Ze lani sem pisal, da pričnimo razmišljati o posledicah novih predpisov, a kakor uvidevam, nimamo resne volje za to in nevede pripuščamo, da nas lastno dete teži kot težko breme. Ven iz tega kaosa!

Josip Lapajne

Zahvala Jadranske straže

Kongresni dnevi Jadranske straže so za nami. Odjeknil so mogočno ne le v območju Dravske banovine, temveč širom vse Jugoslavije in daleč preko njenih meja. Pokazala se je vsa vrednost naše pomorske obrambne vse državne organizacije, pokazala se je njena sila in moč in potrdila je vse plemenito misleče Jugoslavoce v veri o potrebi njenega obstoja ter jim vlija novih moči v delu za narod, kralja in državo.

Najveličastnejši je bil praznik naše mladine na rojstni dan vrhovnega pokrovitelja JS Nj. Vel. kralja. Sto dvajset pomladkov iz vseh delov naše banovine je prihitelo v našo belo prestolico, priključile so se jim številne pomladkarske delegacije iz ostalih banovin in v senci 231 prapora PJS so se desetstiči naše organizirane mladine skupno z zastavami JS poklonili novi zastavi Oblastnega odbora JS v Ljubljani, kraljevskemu daru Najvišjega zaščitnika, skupno so izpovedali svojo veliko ljubezen in vernost jugoslovanskemu narodu, kralju i državi. S svojimi strunnim nastopom so zadivili vso Jugoslavijo in jo prepičali, da je v mladini resnična lepša bodočnost naše kraljevine.

Kraljevski dar je bil priznanje našemu delu in našim naporom, veljal je predvsem naši mladini in njenim vestnim voditeljem, našemu učiteljsvu.

Z njegovo neprecenljivo pomočjo se je vzbudil tako v mladini kot v odraslih, v pomladku kot v krajevnih odborih in poverjeni-

Za jesen in zimo!

Tople volnene tkanine za plašče, kostume, obleke, kakor tudi vso drugo manufakturno blago si preskrbite pri znani trrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna zaloga najboljših kvalitet Vam nudi bogato izbiro trpežnega blaga, finih vzorcev in barv ter najsolidnejših cen.

Cenjenemu učiteljsvu popust!

švih JS čut domovinske ljubezni, prežete z zavestjo o važnosti morja za našo državo in po njem za našo nacionalno in državno bodočnost.

Zato izvršuje Oblastni odbor JS v Ljubljani skupno s Sekcijo PJS za dravsko banovino prijetno dolžnost, da naglasi veliko delo našega vrliga učiteljsva ter se mu za njegov nesebični trud pri nacionalni vzgoji mladine najiskrenejše zahvali!

Še posebna zahvala velja požrtvovalnemu učiteljsvu za vso veliko brigo z ono mladino, ki se ni strašila ne pota ne stroškov, da na kongresu JS v osrčju Dravske banovine izrazi svojo veliko ljubezen za jugoslovanski Jadran in skupno manifestira za pomorsko Jugoslavijo! Ugledno učiteljsvo prosimo, naj bo tolmač našega priznanja in zahvale tudi tisočim pomladkarjem in čuvaric našega morja!

Enako iskrena zahvala vsem onim pomladkom in njihovim voditeljem, ki so na odlični kongresni akademiji pokazali svoje delo in stremjenja ter navdušili poslušalce za naše ideale!

Roko v roki hočemo doseči naš svetli cilj!

Oblastni odbor Jadranske straže v Ljubljani.

Predsednik OOS

dr. Otmar Pirkmajer, l. r.

Načelnik Sekcije PJS

Josip Breznik, l. r.

80 letnica CMD

Slovenci smo najbolj zapadno evropski slovanski narod. To dejstvo se vleče skozi vso našo narodno zgodovino kot rdeča nit in prav temu dejstvu je tudi pripisovati, da se je razvijala naša preteklost pod pogoji in okoljem, kakor nobena druga preteklost slovanskih narodov. Ni bilo toliko usodno za nas samo to, da smo prirastli na teritorij na katerem so se že od nekdaj križali gospodarski in politični interesi evropskih narodov ali zapada in zahoda sploh, najbolj usodno je bilo pač to, da smo kot slovanski pokoljenje trčili ob romansko raso na vzhodu in germansko na severu. Med tema dvema mlinski kamnom se je pokazala tudi vsa odporost in trdoživost slovenskega naroda. Ni čuda, da so se ob takem položaju pojavili na naši zemlji in med našimi ljudmi najrazličnejši elementi, ki so nastopali kot posamezniki ali pa kot družbe, financirane od različnih fondov, seveda na škodo slovenskega življa in to z italijanske strani od zapada in

nemške strani od vzhoda. Osobito ostra borba za germanizacijo in italijanizacijo se je pojavila pred 50 leti z zloglasnim Schulvereinom in italijansko napadalno organizacijo »Pro patria«. Ti dve organizaciji sta začeli med slovanskim ljudstvom s širokopotezno raznarodovalno akcijo, ki je seveda naletela na odpor od slovenske strani. Ustanovila se je družba sv. Cirila in Metoda, ki je bila sprva močno osvojavna, toda s svojim idealizmom je zmagovalno prodirala in žela lepe uspehe.

Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da so bili temeljni kamni in najbolj agilni delavci v vrstah CMD ravno učitelji. Družba je takoj po svoji ustanovitvi najenergičnejše zastavila svoje delo na stvarni osnovi. Otvorila je mnogo šol v primorski in koroški zemlji, katere so budile in netile slovanski misel med mladino in narodom. Da narod še ni umrl v kljub nasilju, da še vedno živi in ispičuje svojo avtohtonost na zapadu in seve-

A. K.:

Za ali proti?

(Po pedagoškem tečaju v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Popravek! Na istem mestu in pod istim naslovom sta bili v pretekli številki priobčeni tudi risbi gg. prof. Gustava Šiliha in Ernesta Vranca. Nagajivost tiskarskega skrata pa je naredila iz prof. Šiliha E. Vranca, a iz E. Vranca prof. Šiliha. Upamo, da so to pomoto čitatelji sami opazili in popravili.

Psihologijo šolskega novince in pregled metod elementarnega čitalnega in pisalnega pouka, podprt s primeri, raznimi zadevnimi knjigami, nam je nazorno razlagal g. prof. F. Fink, ki je sam strokovnjak v tem področju. Poudaril je, da je bodočnost v globalni metodi, ker jo uporabljajo skoro vse napredne države in ker je otroškemu duševnemu sestavu najbližja, ker otrok prejema vse predstave kot celoto, dočim analiza dejanj izvrši šele po učiteljevem vplivu. Orisal nam je razvojne stopnje otroka po danes najmerodajnejši osebnosti dr. Charlotti Bühlerjevi, ki se peča predvsem v svojem ped. - psih. laboratoriju na Dunaju s psihologijo šolskega novince in na katere izsledke se naslanjajo vsi kulturni narodi. S tem v zvezi je pokazal na kvarno nedoslednost v izvajanju zak. o nar. šolah, ko se praktično še vedno ne sprejema samo sedemletnih otrok v šolo. Govoril je o otrokovi socialni in intelektualni zrelosti, o otrokovi egocentričnosti, ljubezni do pravljice, o njegovi pozornosti, spominu, jeziku, mišljenju in čustvovanju. Orisal je glavne smernice po katerih lahko spozna učitelj otroka in po katerih se do otroka pravilno opredeli. Razlagal je nastanek in razvoj elem. metod in se zadržal podrobnejše pri globalni metodi.

tike, katerih stroga pravila smo se nekoč učili. Toda to, kar in kako nam je to »didaktiko« podajala profesorica Danica Glinskova, je ob njenih prvih besedah zrušilo vse predsodke in njenih osem ur je bila ena sama pesem o lepoti našega jezika. Po najnovejših utemeljiteljih novodobnega jezikovnega pouka je razvijala nove smernice o spisu, pravopisu oz. slovnicu, o čitanju, o govorni samovozgoji učitelja, o vzgoji govora kot enovitega telesno-duševnega procesa. Najboljšo govorno tehniko ima oni, pri katerem je sploh opazil ne bomo. Bolje je duša brez tehnike, ko tehnika brez duše. S številnimi primeri iz čitank, narodnih pesmi, iz Gregorčiča, Stritarja, Cankarja, Župančiča je ponazorovala in podprla svoje trditve. Končala je z besedami: »Če naučimo učenca izrazno čitati, mu damo ključ do vsebine teksta, da se bo lahko po knjigi sam nadalje izobraževal.«

Treba je res da že enkrat zbrisati madež v naši šoli, kjer je postajal še do nedavnega jezikovni pouk le še pomožno sredstvo v realijah in v drugih predmetih, ne pa osrednja os vsega dela na šoli.

O predavanju Ernesta Vranca, ki je v mnogih svojih člankih iz izkustev svojega živega šolskega dela, svojih številnih ekskurzij v inozemstvo in temeljitih poglobitev v pedagoške teorije in njenih pomožnih znanosti dokazoval možnost in pravilnost teorije in prakse strnjene pouka, bi mogel reči z g. Senkovičem, »da je s svojimi jasnimi in prepričevalnimi izvajanji pridobil za strnjeno pouk tudi one, ki se doslej niso mogli opredeliti.«

S številnimi nazornimi preglednicami je utemeljeval psihološko, sociološko in pedagoško svoje trditve. Prikazal je odnose med strnjenim in delovnim, koncentracijskim in kompleksnim poukom, nadalje razne stopnje strnjene pouka, razvoj pokreta o strnjenem šolskem delu v inozemstvu in pri nas. Utemeljl je tudi iz sociološkega, psihološkega, pedološkega in pedagoškega-didaktičnega stališča,

zakaj je strnjen pouk danes najboljša učna pot. Sam pravi: Naenkrat strnjene pouka, ki je ideja, ne morem doseči. Nazor nekaterih pa, da je samo za 1. šolsko leto strnjen pouk neobhodno potreben, v 2. šolskem letu priporočljiv, v 3. in 4. šolskem letu umesten, na višji narodni šoli pa samo mogoč, ampak se ga zaenkrat naj boljše in resnični mojstri, ni utemeljen. Potom razvoja pride človek do strnjene pouka. Da bi takoj skočil v strnjen pouk, mora bit res pravi mojster. Nič ni absolutnega na svetu, vse se razvija. Tudi naša samoizobrazba bo morala iti po razvoju vse človeške družbe. Visoko priznanje upravičenosti smeri strnjene pouka tudi od strani predsednika naše pedagoške stolice dr. K. Ozvalda je v njegovem stavku, da se vesoljno vzgojstvo poraja iz pristnega življa in bitja narodovega. Saj strnjeno pouk hoče otrokom (starostni stopnji primerno) približati človeško in prirodno življenje na tleh domačije v njegovi prirodni povezanosti. V ta namen se uporabljajo vsa priznana načela delovne šole, tako, da se izseki in problemi domačije prikazujejo deci v svoji celotnosti kot živa slika življenja.

V živem primeru povedano: V novi šoli prvenstveno ne gre za to, da konstatiramo, ali lan spada v rastlinstvo, volna v živalstvo, ampak, ali spada to v problem, s čim in kako se ljudje oblačijo.

Dobra je bila Vrančeva originalna ideja, da je, razdeleč papir in kuverte (s papirjem je nekoliko preveč štedil — kriza!) pustil, da tečajniki sami, brez podpisa, napišejo svoje mnenje o vsem, kar so slišali, posebno o strnjenem pouku. Prejel je okoli 40 odgovorov. Prav in zanimivo bi bilo, če bi jih, take, kakršni so, priobčil v »Popotniku«.

O teh odgovorih, ugovorih in živih, ki so tvorili nekaj kakor predavanja, se je potem vršila debata, v katero pa so, žal, posegali vsled pomanjkanja časa, samo predavatelj.